

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ФОРМУВАННЯ
СОБІВАРТОСТІ БУДІВЕЛЬНО-МОНТАЖНИХ РОБІТ**
(нова редакція)

I. Загальні положення

Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт (далі – Методичні рекомендації) розроблені відповідно до закону України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”, з урахуванням норм законів України „Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”, „Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття”, „Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням”, „Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”, „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування”, „Про оплату праці”, Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291, та на основі національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (далі – ПБО):

ПБО 2 „Баланс” – затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 № 87, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.06.99 за № 96/3689;

ПБО 3 „Звіт про фінансові результати” – затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 № 87, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.06.99 за № 397/3690;

ПБО 7 „Основні засоби” – затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18.05.2000 за № 288/4509;

ПБО 8 „Нематеріальні активи” – затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.10.99 № 242, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02.11.99 за № 750/4043;

ПБО 9 „Запаси” – затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 № 246, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02.11.99 за № 751/4044;

ПБО 11 „Зобов’язання” – затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11.02.2000 за № 85/4306;

ПБО 16 „Витрати” – затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 № 318, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19.01.2000 за № 27/4248;

ПБО 18 „Будівельні контракти” – затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2001 № 205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.05.2001 за № 433/5624;

ПБО 29 „Фінансова звітність за сегментами” – затверджено наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2005 № 412, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 03.06.2005 за № 621/10901.

Терміни у Методичних рекомендаціях вживаються у визначених законодавством України та нормативними документами значеннях.

Методичні рекомендації призначені для використання при формуванні виробничої собівартості будівельних, монтажних, реставраційних, пусконаладжувальних та ремонтно-будівельних робіт (далі – будівельно-монтажні роботи) під час спорудження

нових об'єктів, реконструкції, реставрації та ремонту об'єктів (далі – будівництво) як підрядним, так і господарським способами. Методичні рекомендації можуть застосовуватись будівельними організаціями незалежно від форм власності й підпорядкування, відокремленими виробничими підрозділами, що виконують будівельно-монтажні роботи.

Формування виробничої собівартості робіт (продукції, послуг) відокремлених виробничих підрозділів будівельної організації, діяльність яких належить до інших галузей або видів економічної діяльності (проектно-вишукувальна, науково-дослідна діяльність, виробництво будь-яких видів промислової або іншої продукції, транспортні перевезення тощо), здійснюється на засадах, визначених відповідними галузевими методичними рекомендаціями.

Виробнича собівартість будівельно-монтажних робіт (далі – собівартість будівельно-монтажних робіт) складається з прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, інших прямих витрат, а також змінних загальновиробничих та постійних розподілених загальновиробничих витрат, пов'язаних з виконанням будівельно-монтажних робіт.

Собівартість будівельно-монтажних робіт може бути:

плановою, що включає витрати на виконання будівельно-монтажних робіт і визначається на підставі техніко-економічних розрахунків з використанням економічно обґрунтованих норм і нормативів затрат на здійснення будівельно-монтажних робіт (за умови нормальної потужності будівельної організації та дотримання планових термінів будівництва, раціонального та ефективного використання виробничих ресурсів та додержання вимог до якості будівництва), а також інженерних розрахунків щодо підвищення організаційно-технічного рівня будівельного виробництва внаслідок здійснення заходів щодо впровадження нової техніки та технологій, удосконалення його організації та управління, інших техніко-економічних чинників;

фактичною, що включає фактичні витрати будівельної організації, понесені під час виконання будівельно-монтажних робіт.

Собівартість будівельно-монтажних робіт підрядної будівельної організації, яка на умовах договорів субпідряду залучає субпідрядників до виконання будівельно-монтажних робіт, передбачених договором підряду, та відповідає перед замовником за результати їхньої роботи, складається з прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, інших прямих витрат, у тому числі вартості робіт, виконаних за договорами субпідряду, а також змінних загальновиробничих та постійних розподілених загальновиробничих витрат, пов'язаних з виконанням будівельно-монтажних робіт відокремленими виробничими підрозділами будівельної організації.

Собівартість будівельно-монтажних робіт відокремленого виробничого підрозділу будівельної організації складається з прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, інших прямих витрат, а також змінних загальновиробничих та постійних розподілених загальновиробничих витрат, пов'язаних з виконанням будівельно-монтажних робіт цим підрозділом.

Планування та бухгалтерський облік витрат, що включаються до собівартості будівельно-монтажних робіт, здійснюються за об'єктами витрат.

Об'єктом витрат можуть бути:

окремі види будівельно-монтажних робіт;

об'єкт будівництва;

договір будівельного підряду.

Відповідно до об'єктів витрат розрізняють:

собівартість окремих видів будівельно-монтажних робіт – це витрати будівельної організації, пов'язані з виконанням окремих видів будівельно-монтажних робіт на одному або декількох об'єктах будівництва, за одним або декількома договорами підряду на їх спорудження;

собівартість об'єкта будівництва – це прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, а також змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати, пов'язані з виконанням будівельно-монтажних робіт на конкретному об'єкті будівництва за весь період його будівництва;

собівартість робіт за договором будівельного підряду – це витрати за договором будівельного підряду.

II. Класифікація витрат будівельної організації

Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

Класифікація витрат визначається будівельною організацією самостійно з метою отримання повної і достовірної інформації про витрати при організації планування, бухгалтерського та внутрішньогосподарського обліку, аналізу собівартості будівельно-монтажних робіт, прийняття адміністративних рішень.

Витрати можуть класифікуватись за такими ознаками:

- за видами діяльності;
- за місцем виникнення;
- за видами витрат;
- за способами віднесення вартості витрат до собівартості будівельно-монтажних робіт;
- за ступенем впливу обсягу будівельно-монтажних робіт на рівень витрат;
- за результативністю витрачання;
- за календарними періодами виникнення витрат;
- за приналежністю до договору підряду на виконання робіт з будівництва;
- за наявністю надзвичайних подій.

1. Класифікація витрат за видами діяльності будівельної організації:

- витрати звичайної діяльності;
- витрати операційної діяльності;
- витрати основної діяльності.

Витрати звичайної діяльності включають витрати основної діяльності будівельної організації, а також витрати за операціями, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення.

Витрати операційної діяльності включають витрати основної діяльності та інших видів діяльності будівельної організації, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.

Витрати основної діяльності – це витрати будівельної організації, пов'язані з виконанням або реалізацією будівельно-монтажних робіт.

2. Класифікація витрат за місцем їх виникнення:

- витрати основного виробництва;
- витрати другорядного виробництва;
- витрати допоміжного виробництва;
- витрати за географічною ознакою.

Витрати основного виробництва – це витрати виробничих структурних підрозділів будівельної організації, які безпосередньо беруть участь у виконанні будівельно-монтажних робіт, включаючи витрати, пов'язані з управлінням, організацією та обслуговуванням будівельного виробництва.

Витрати другорядного виробництва – це витрати виробничих структурних підрозділів будівельної організації, які безпосередньої участі у виконанні будівельно-монтажних робіт не беруть, але їх продукція в подальшому використовується під час виконання цих робіт: виробництво бетонів та будівельних розчинів, залізобетонних і

бетонних виробів, будівельних матеріалів, виробів і конструкцій, блоків та будівельного каміння, цегли, інших виробів, напівфабрикатів тощо.

Витрати допоміжного виробництва – це витрати виробничих структурних підрозділів будівельної організації, які забезпечують процес основного виробництва, зокрема здійснюють технічний огляд, технічне обслуговування та ремонт власних і орендованих будівельних машин, механізмів та устаткування, забезпечення інструментом, запасними частинами, транспортними послугами тощо.

Витрати за географічною ознакою вирізняються за місцем розташування окремих об'єктів. Основою для визначення окремого географічного сегмента може бути діяльність, яка ведеться в окремих областях України, в окремі зарубіжній країні, у сталих регіональних угрупованнях країни. Підприємство самостійно визначає ступінь деталізації географічних регіонів.

3. Класифікація за видами витрат:

за економічними елементами;

за статтями калькулювання.

Статті калькулювання показують, як формуються витрати для визначення виробничої собівартості продукції.

Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості будівельно-монтажних робіт установлюються будівельною організацією.

Витрати операційної діяльності будівельної організації групуються за елементами витрат.

Групування витрат за елементами наведено в додатку 1, за статтями витрат наведено у пунктах 1 – 4 розділу IV цих Методичних рекомендацій.

4. Класифікація витрат за способами віднесення вартості витрат до собівартості будівельно-монтажних робіт:

прямі витрати;

загальновиробничі (непрямі) витрати.

До прямих витрат належать витрати, які можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом.

До загальновиробничих (непрямих) витрат відносяться витрати, що не можуть бути віднесені до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом та включаються до собівартості будівельно-монтажних робіт шляхом розподілу з використанням методів, визначених нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку. Такі витрати розподіляються між об'єктами витрат з використанням бази розподілу, обраної будівельною організацією самостійно.

5. Класифікація витрат за ступенем впливу обсягу будівельно-монтажних робіт на рівень витрат:

постійні;

змінні.

До постійних витрат належать витрати, які залишаються незмінними (або майже незмінними) у разі зміни обсягу виконаних будівельно-монтажних робіт.

До змінних витрат належать витрати, що змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу виконаних будівельно-монтажних робіт.

Конкретний перелік і склад постійних та змінних витрат установлюються будівельною організацією самостійно.

6. Класифікація витрат за результативністю витрачання:

продуктивні;

непродуктивні.

Продуктивні витрати – це витрати, що передбачені раціональною організацією та технологією будівництва.

Непродуктивні витрати – це витрати, що виникають у результаті певних недоліків організації будівництва, порушення технологій тощо.

7. Класифікація витрат за календарними періодами їх виникнення

- поточні;
- довгострокові;
- одноразові.

Поточні витрати – це витрати, які неодноразово здійснюються будівельною організацією протягом звітного періоду в процесі операційної діяльності.

Довгострокові витрати – це витрати, пов'язані з виконанням довгострокового договору підряду, який не планується завершити раніше ніж через один рік з моменту здійснення перших витрат або отримання авансу (передоплати).

Одноразові витрати – це одноразові витрати або витрати, які здійснюються один раз та спрямовуються на забезпечення будівельного виробництва протягом тривалого часу.

8. Класифікація витрат відносно договору підряду на виконання робіт з будівництва:

- витрати за договором підряду;
- витрати періоду.

Витрати за договором підряду (собівартість робіт за договором підряду) – це витрати на виконання будівельно-монтажних робіт, які безпосередньо пов'язані з конкретним договором підряду (прямі витрати), а також витрати будівельної організації щодо управління, організації та обслуговування будівельного виробництва (розподілені загальноновиробничі витрати).

Витрати періоду – це витрати операційної діяльності будівельної організації, які неможливо прямо пов'язати з виконанням конкретного договору підряду і, відповідно, з доходом за цим договором підряду.

9. Класифікація витрат за наявністю надзвичайних подій:

надзвичайні витрати.

Надзвичайні витрати – це витрати, що виникли внаслідок стихійного лиха, пожеж, техногенних аварій, інших надзвичайних подій, а також витрати на здійснення заходів, пов'язаних із запобіганням та ліквідацією наслідків таких подій.

III. Групування витрат будівельної організації за елементами та статтями

Елемент витрат – це сукупність економічно однорідних витрат.

1. Групування витрат за елементами здійснюється з метою визначення загальних обсягів матеріальних, трудових та інших ресурсів, що використовуються будівельною організацією в операційній діяльності та для застосування під час складання фінансової звітності згідно з вимогами ПБО 3 „Звіт про фінансові результати”.

Витрати операційної діяльності будівельної організації групуються за такими економічними елементами:

- матеріальні затрати;
- витрати на оплату праці;
- відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- амортизація;
- інші операційні витрати.

Групування та склад витрат операційної діяльності будівельної організації за елементами витрат наведено в додатку 1 до цих Методичних рекомендацій.

2. Групування витрат за статтями здійснюється з метою визначення обсягів матеріальних, трудових та інших ресурсів, що включаються до виробничої собівартості робіт будівельної організації. Групування та облік витрат за статтями використовується будівельною організацією під час формування собівартості будівельно-монтажних робіт і визначення кошторисної вартості будівництва об'єкта. Склад статей калькулювання

визначається будівельною організацією самостійно, виходячи зі специфіки виконуваних робіт.

Під час формування собівартості будівельно-монтажних робіт **витрати основної діяльності будівельної організації** можуть групуватись за такими статтями калькулювання:

- прямі матеріальні витрати;
- прямі витрати на оплату праці;
- інші прямі витрати;
- змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати.

Перелік загальновиробничих витрат будівельної організації наведено в додатку 2 до цих Методичних рекомендацій.

Перелік статей калькулювання та їх склад може уточнюватися будівельною організацією самостійно.

IV. Особливості формування собівартості будівельно-монтажних робіт за договором підряду

До собівартості будівельно-монтажних робіт за договором підряду належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати (включаючи вартість виконаних субпідрядниками робіт) та загальновиробничі витрати згідно з ПБО 16 „Витрати”.

1. До статті „Прямі матеріальні витрати” включається вартість сировини, основних будівельних матеріалів і конструкцій, комплектуючих виробів та напівфабрикатів, тари і тарних матеріалів, паливно-мастильних матеріалів, пари, води, енергії всіх видів, запасних частин, інших допоміжних матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об’єкта витрат і придбані у сторонніх організацій та/або виготовлені на допоміжних і другорядних виробництвах і використані у процесі виконання будівельно-монтажних робіт.

Прямі матеріальні витрати зменшуються на вартість зворотних відходів, отриманих у процесі виробництва.

Вартість матеріальних ресурсів включається до собівартості будівельно-монтажних робіт за одним із наведених у ПБО 9 „Запаси” методів оцінки їх вартості, зафіксованому підприємством у наказі про облікову політику. Продукція, виготовлена власними силами у допоміжних і другорядних виробництвах будівельної організації, включається до собівартості будівельно-монтажних робіт за їх собівартістю, яка формується відповідно до ПБО 16 „Витрати”.

2. До статті „Прямі витрати на оплату праці” включаються витрати на основну та додаткову заробітну плату, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати робітникам (включаючи нештатних) та лінійному персоналу (начальникам дільниць, виконавцям робіт, майстрам, механікам дільниць тощо), у разі включення їх до складу бригад, зайнятих на будівельно-монтажних роботах (включаючи розвантаження на приоб’єктному складі будівельних матеріалів, конструкцій, виробів і обладнання й переміщення їх вручну від приоб’єктного складу до робочої зони), нараховані згідно з формами і системами оплати праці, що застосовуються у будівельній організації.

До зазначеної статті не включаються витрати на оплату праці робітників (включаючи нештатних), які зайняті керуванням, обслуговуванням, ремонтом, технічним оглядом і технічним обслуговуванням власних і орендованих будівельних машин і механізмів.

Перелік витрат на оплату праці, що включаються до цієї статті, наведено в підпунктах 2.1 – 2.3 пункту 2 додатка 1 до цих Методичних рекомендацій.

3. До статті „Інші прямі витрати” включаються усі інші виробничі витрати, які не увійшли до попередніх статей і можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат за прямою ознакою, зокрема:

3.1. Витрати, пов'язані з експлуатацією будівельних машин і механізмів, включаються до собівартості будівельно-монтажних робіт за собівартістю послуг відповідних структурних підрозділів будівельної організації. Перелік витрат, пов'язаних з експлуатацією будівельних машин і механізмів, наведено в додатку 4 до цих Методичних рекомендацій.

3.2. Відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – відрахування та страхові внески (наведені у пункті 3 додатка 1 до цих Методичних рекомендацій) від заробітної плати персоналу, зазначеного у прямих статтях калькулювання за встановленими законодавством нормами.

3.3. Інші виробничі витрати, які можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат за прямою ознакою:

вартість робіт, виконаних субпідрядними організаціями;

плата за оренду (лізинг) землі та майна;

витрати від браку, які становлять вартість остаточно забракованих виробів, напівфабрикатів, та втрати на виправлення браку за вирахуванням: остаточно забракованої продукції за справедливою вартістю; суми, що відшкодовуються працівниками, які допустилися браку; сум, одержаних від постачальників за неякісні матеріали та комплектуючі вироби;

витрати, пов'язані зі спорудженням, ремонтом, розбиранням тимчасових нетитульних споруд, призначених для конкретного об'єкта будівництва (приоб'єктні контори та комори виконробів і майстрів; санітарно-побутові приміщення; складські приміщення, навіси тощо);

витрати, пов'язані з улаштуванням тимчасових розведень від магістральної та розвідної мережі електроенергії, води, пари, газу та повітря в межах робочої зони конкретного об'єкта будівництва;

витрати, пов'язані з пристосуванням будівель, що споруджуються чи існують на будівельних майданчиках, замість будівництва нетитульних тимчасових будівель і споруд на конкретному об'єкті будівництва тощо.

4. До статті „Загальновиробничі витрати” включаються:

витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням будівельного виробництва;

витрати на організацію робіт на будівельних майданчиках і вдосконалення технології;

витрати на здійснення заходів з охорони праці на будівельних майданчиках;

інші загальновиробничі витрати.

Перелік загальновиробничих витрат будівельної організації наведено в додатку 2 до цих Методичних рекомендацій.

До постійних загальновиробничих витрат належать витрати, які залишаються незмінними (або майже незмінними) у разі зміни обсягу виконаних будівельно-монтажних робіт.

Постійні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу, обраної будівельною організацією самостійно, виходячи з нормальної потужності цієї організації.

Нормальна потужність – очікуваний середній обсяг діяльності, що може бути досягнутий за умови звичайної діяльності будівельної організації протягом кількох років або операційних циклів, з урахуванням запланованого обслуговування виробництва.

Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати визначаються як різниця між загальною сумою постійних загальновиробничих витрат за нормальною потужністю будівельної організації та сумою розподілених постійних загальновиробничих витрат за фактичною потужністю будівельної організації.

Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати включаються до складу собівартості будівельно-монтажних робіт у періоді їх виникнення.

Загальна сума розподілених і нерозподілених постійних загальновиробничих витрат, що включаються до собівартості будівельно-монтажних робіт за договором підряду, не може перевищувати їх фактичну величину.

До змінних загальновиробничих витрат належать витрати, що змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу виконаних будівельно-монтажних робіт і розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу, обраної будівельною організацією самостійно, виходячи з фактичної потужності будівельної організації за звітний період.

Конкретний перелік і склад постійних та змінних загальновиробничих витрат встановлюються будівельною організацією.

Базою розподілу загальновиробничих витрат (постійних та змінних) можуть бути:
сума усіх прямих витрат на виконання будівельно-монтажних робіт;
сума прямих витрат на оплату праці на виконання будівельно-монтажних робіт;
трудовитрати на виконання будівельно-монтажних робіт (нормативні або фактичні);

відпрацьований на будівництві об'єкта будівельними машинами і механізмами час тощо.

5. Не належать до витрат за договором підряду і не включаються до собівартості будівельно-монтажних робіт, а відображаються у складі витрат операційної діяльності будівельної організації у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені:

адміністративні витрати;

витрати на збут (в тому числі витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування, витрати на страхування ризиків будівельної організації, пов'язаних з виконанням будівельно-монтажних робіт);

інші операційні витрати;

витрати на утримання незадіяних для виконання договору підряду будівельних машин, механізмів та інших необоротних активів.

Адміністративні витрати (витрати, спрямовані на обслуговування та управління будівельною організацією) можуть бути визнані витратами за договором підряду, якщо:

а) ці витрати безпосередньо пов'язані з виконанням цього договору підряду;

б) окреме відшкодування цих витрат за умовами цього договору підряду покладено на замовника.

У таких випадках зазначені витрати включаються до вартості будівельно-монтажних робіт за договором підряду з використанням бази розподілу витрат, обраної будівельною організацією.

Перелік витрат операційної діяльності, які не включаються до собівартості будівельно-монтажних робіт, наведено в додатку 3 до цих Методичних рекомендацій.

V. Визнання доходів і витрат протягом виконання договору підряду

До витрат за договором підряду включаються витрати за період від дати укладання договору підряду до дати його завершення. Також до витрат за договором підряду можуть включатися інші витрати, яких зазнав підрядник при укладенні договору підряду, у разі якщо існує ймовірність достовірної оцінки цих витрат та підписання договору. Витрати, що були визнані витратами звітної періоду, які понесені при укладенні договору підряду, не включаються у подальшому до витрат за договором підряду, якщо він підписаний у наступних звітних періодах.

Доходи і витрати протягом виконання договору підряду визнаються з урахуванням ступеня завершеності робіт на дату балансу, якщо кінцевий фінансовий результат цього договору може бути достовірно оцінений.

Ступінь завершеності робіт за договором підряду може визначатися за одним з наведених методів:

- вимірювання та оцінка виконаної роботи;
- співвідношення обсягу завершеної частини робіт та їх загального обсягу за договором підряду в натуральному вимірі кв.м , куб.м, тони тощо;
- співвідношення фактичних витрат від початку виконання договору підряду до дати балансу та очікуваної (кошторисної) суми загальних витрат за договором.

Договори підряду залежно від способу визначення ціни поділяються на договори з фіксованою ціною та договори за ціною „витрати плюс”.

Договір з фіксованою ціною передбачає фіксовану (тверду) договірну ціну всього обсягу робіт за договором підряду або фіксовану ставку за одиницю кінцевої продукції будівництва (м², кількість місць тощо).

Договір за ціною „витрати плюс” передбачає договірну ціну як суму фактичних витрат підрядника на виконання договору підряду та погодженого у договорі прибутку (у вигляді процента від витрат або фіксованої величини).

Кінцевий фінансовий результат за договором підряду з фіксованою ціною може бути достовірно оцінений за наявності одночасно таких умов:

- можливості достовірного визначення суми загального доходу від виконання договору підряду;

- ймовірного отримання підрядником економічних вигод від виконання договору підряду;

- можливості достовірного визначення суми витрат, необхідних для завершення договору підряду, і ступеня завершеності робіт за договором підряду на дату балансу;

- можливості достовірного визначення та оцінки витрат, пов'язаних з виконанням договору підряду, для порівняння фактичних витрат за цим договором підряду з попередньою оцінкою таких витрат.

Кінцевий фінансовий результат за договором підряду за ціною „витрати плюс” може бути достовірно оцінений за наявності одночасно таких умов:

- ймовірного отримання підрядником економічних вигод від виконання договору підряду;

- можливості достовірного визначення витрат, пов'язаних з виконанням договору підряду, незалежно від імовірності їх відшкодування замовником.

Якщо кінцевий фінансовий результат за договором підряду не може бути оцінений достовірно, тоді:

- дохід визначається в сумі фактичних витрат від початку виконання договору підряду, щодо яких існує імовірність їх відшкодування;

- витрати за договором підряду визнаються витратами того періоду, протягом якого вони були зазнані.

У разі відсутності імовірності відшкодування витрат дохід не визнається.

Якщо у наступних звітних періодах не існує невизначеності, яка перешкоджала у попередніх періодах отриманню достовірної оцінки кінцевого фінансового результату за договором підряду, то дохід і витрати, пов'язані з виконанням цього договору, визнаються згідно з пунктом 3 ПБО 18 „Будівельні контракти”.

Якщо на дату балансу існує імовірність того, що загальні витрати на виконання договору підряду перевищуватимуть загальний дохід за цим договором підряду, тоді очікувані збитки визнаються витратами звітного періоду з включенням фактичних витрат на виконання цього договору підряду до собівартості реалізації.

До доходу від виконання договору підряду генпідрядник включає весь дохід (виручку) від робіт за договором підряду, а субпідрядник – дохід (виручку) від виконання

робіт за договором субпідряду. При цьому вартість робіт, виконаних субпідрядниками, генпідрядники включають до собівартості будівельно-монтажних робіт як інші прямі витрати, пов'язані з виконанням договору підряду.

До доходу від виконання договору підряду підрядники включають також суму відхилень, претензій та заохочувальних виплат. Кошти, одержані в результаті застосування майнової відповідальності за порушення замовниками умов договору підряду, відображаються підрядником у складі доходу від виконання договору підряду.

Сума виплаченої неустойки (пені) та відшкодування збитків, завданих невиконанням або неналежним виконанням підрядником умов договору підряду, відноситься до інших операційних витрат та зменшує фінансовий результат будівельної організації.

Доходи і витрати за кожним договором підряду відображаються в бухгалтерському обліку окремо.

Не визнаються доходами аванси, одержані від замовників для фінансового забезпечення виконання договору підряду. Ці суми відображаються підрядником у складі його зобов'язань, які зменшуються після прийняття замовником виконаних робіт, визнання доходу та заліку заборгованості.

VI. Планування собівартості будівельно-монтажних робіт

Планування собівартості будівельно-монтажних робіт здійснюється будівельною організацією та її структурними підрозділами під час розроблення річних (поточних) планів на основі договорів підряду, укладених із замовниками, як за окремими об'єктами будівництва, так і за окремими видами будівельно-монтажних робіт.

Метою планування собівартості будівельно-монтажних робіт є:

визначення витрат, необхідних для виконання будівельно-монтажних робіт у встановлені терміни за умови раціонального використання матеріалів, робочої сили, будівельних та інших виробничих ресурсів, дотримання правил технічної експлуатації будівельних машин і механізмів, а також дотримання безпечних умов праці;

організація внутрішньогосподарського розрахунку та управлінського обліку у відокремлених виробничих підрозділах (структурних одиницях) будівельної організації;

визначення ціни тендерної пропозиції, за якою будівельна організація спроможна збудувати об'єкт (виконати роботи), щодо якого провадяться торги (тендери).

Порядок і методи планування собівартості будівельно-монтажних робіт будівельні організації встановлюють самостійно, виходячи з умов та особливостей їх виробничої діяльності та з урахуванням цих Методичних рекомендацій.

Планова собівартість окремих об'єктів будівництва та видів будівельно-монтажних робіт може розраховуватись на основі техніко-економічних обґрунтувань і визначатись за статтями витрат або за елементами витрат.

Вихідними даними для таких розрахунків є: укладені договори підряду будівельної організації; проектно-кошторисна документація на об'єкти, що споруджуються; фізичні обсяги видів робіт; виробничі норми витрат на одиницю виміру відповідних видів робіт (конструктивних елементів).

Під час здійснення розрахунків ураховуються: технологічні та організаційні умови роботи будівельної організації, передбачені проектами організації будівництва і проектами виконання робіт; результати аналізу рівня витрат у минулих облікових періодах; можливості інтенсифікації та підвищення ефективності будівельного виробництва.

Собівартість будівельно-монтажних робіт підлягає уточненню у разі зміни протягом строку будівництва об'єкта проектних рішень, що викликає зміну фізичних обсягів цих робіт, їх вартісних показників, цін на матеріальні ресурси тощо, та у разі змін щодо оплати праці, які пов'язані зі змінами у законодавстві України.

Витрати на виконання будівельно-монтажних робіт за статтею „**Прямі матеріальні витрати**” визначаються, виходячи з фізичних обсягів робіт, передбачених у проектно-кошторисній документації, виробничих норм витрачання матеріальних ресурсів та цін постачальників на матеріальні ресурси.

Витрати за статтею калькулювання „**Прямі витрати на оплату праці**” визначаються, виходячи з фізичних обсягів робіт, передбачених у проектно-кошторисній документації, та норм затрат праці на виконання будівельно-монтажних робіт, що використовуються підрядною організацією. Основна, додаткова заробітна плата та інші грошові виплати робітникам і лінійному персоналу (начальникам дільниць, виконавцям робіт, майстрам, механікам дільниць), який входить до складу виробничих бригад, визначається відповідно до систем оплати праці, встановлених у нормативних документах, які застосовуються у даній будівельній організації.

Витрати за статтею „**Інші прямі витрати**” визначаються:

по експлуатації будівельних машин і механізмів – виходячи з потреби у роботі будівельних машин і механізмів у машино-змінах (машино-годинах), передбаченої у проектах організації будівництва та проектах виконання робіт для окремих об’єктів, і планової калькуляції вартості машино-змін (машино-годин);

по відрахуваннях на загальнообов’язкове державне соціальне страхування – відповідно до встановлених законодавством норм за кожним видом страхових внесків і відрахувань (перелік цих видів наведено у пункті 3 додатка 1 до Методичних рекомендацій).

Загальновиробничі витрати, перелік яких наведено у додатку 2 до цих Методичних рекомендацій, визначаються на плановий період у цілому для будівельної організації на підставі кошторисів цих витрат.

Розподіл загальновиробничих витрат між об’єктами витрат здійснюється з використанням самостійно обраної підприємством бази розподілу.

Для визначення планової собівартості окремих об’єктів будівництва (видів будівельно-монтажних робіт) складають планові калькуляції. Витрати в калькуляціях розраховуються на обсяг робіт, передбачений планом (програмою робіт), за окремими статтями. Враховується також зниження витрат, передбачене заходами щодо підвищення технічного та організаційного рівня будівельного виробництва.

Планова собівартість будівельно-монтажних робіт відокремленого виробничого підрозділу може визначатись як підсумок планових витрат окремих об’єктів будівництва (видів будівельно-монтажних робіт), включених до плану (програми робіт підрозділу), або розраховуватися укрупнено аналітично-розрахунковим методом у цілому за окремими елементами витрат.

Планові витрати за елементом „Матеріальні затрати” можуть обчислюватися одним з наведених способів:

за планово-розрахунковими нормативами матеріальних витрат на 1 млн. грн. вартості будівельно-монтажних робіт. Такі нормативи розраховуються підрядною організацією самостійно на підставі аналізу фактичних витрат за минулі періоди, з використанням даних бухгалтерського обліку та індексів інфляції за відповідні періоди;

за фізичними обсягами укрупнених видів будівельно-монтажних робіт на об’єктах будівництва, включених до плану, планово-розрахунковими нормативами матеріальних ресурсів на відповідні види робіт та їх вартості за цінами постачальників.

Планові витрати за елементом „Витрати на оплату праці” можуть обчислюватися за планово-розрахунковими нормативами витрат на оплату праці робітників лінійного персоналу (начальників дільниць, виконавців робіт, майстрів, механіків дільниць), який входить до складу виробничих бригад, і апарату управління відокремленого виробничого підрозділу, на 1 млн. грн. вартості будівельно-монтажних робіт. Такі нормативи розраховуються на підставі аналізу фактичних витрат за минулі періоди, з використанням даних бухгалтерського обліку та індексів інфляції за відповідні періоди.

Планові витрати за елементом „Відрахування на загальнообов’язкове державне соціальне страхування” обчислюються відповідно до встановлених законодавством розмірів за кожним видом страхових внесків і відрахувань залежно від класу професійного ризику виробництва .

Витрати за елементом „Амортизація” плануються згідно з порядком, нормами та вимогами, які встановлюються законодавством і фіксуються в наказі про облікову політику підприємства.

Планові витрати за елементом „Інші операційні витрати” визначаються із застосуванням планово-розрахункових нормативів, які обчислюються у відсотках до суми витрат за елементами. Такі нормативи розраховуються підрядною організацією на підставі аналізу фактичних витрат за минулий період з використанням даних бухгалтерського обліку.

VII. Бухгалтерський облік у будівельній організації

Відповідно до Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” бухгалтерський облік є обов’язковим видом обліку, який ведеться безперервно з дня реєстрації підприємства до його ліквідації.

На даних бухгалтерського обліку ґрунтуються фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник.

Будівельна організація самостійно визначає власну облікову політику та порядок організації бухгалтерського обліку. Основні принципи, методи та процедури, які має застосовувати підприємство та до яких нормативно-правовими актами в бухгалтерському обліку передбачено більш ніж один варіант, фіксуються у розпорядчому документі, окрім державних і комунальних підприємств.

Метою ведення бухгалтерського обліку будівельно-монтажних робіт є надання повної та неупередженої інформації для оцінки фінансового становища, результатів діяльності та руху грошових коштів будівельної організації. Дані бухгалтерського обліку використовуються для оцінки ефективності організаційно-технічних заходів, спрямованих на розвиток і вдосконалення будівельного виробництва, планово-економічних і аналітичних розрахунків, управлінського обліку та внутрішньогосподарського розрахунку в будівельній організації.

Організація бухгалтерського обліку витрат передбачає:

застосування єдиного підходу до відображення у бухгалтерському обліку господарських операцій з урахуванням правил ведення документообігу, системи рахунків, типових форм первинних облікових документів, реєстрів аналітичного обліку та способів реєстрації облікової інформації, обробки та узагальнення наявної інформації на паперових або електронних носіях, затверджених керівництвом будівельної організації з урахуванням особливостей її діяльності;

розроблення облікової номенклатури об’єктів калькулювання.

Об’єктом бухгалтерського обліку витрат з метою визначення собівартості будівельно-монтажних робіт можуть бути окремі види будівельно-монтажних робіт, окрема будівля і споруда, декілька будівель і споруд, договір підряду в цілому.

Бухгалтерський облік витрат на виконання будівельно-монтажних робіт в залежності від видів об’єктів обліку може бути організовано за замовленням відповідно до договорів підряду або методом накопичення витрат за певний період часу із застосуванням елементів нормативного методу обліку та контролю за економним і раціональним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Основним методом обліку витрат на виконання будівельно-монтажних робіт є облік за замовленнями відповідно до договорів підряду. Облік витрат за замовленнями ведеться наростаючим підсумком до закінчення виконання договору.

Регістром обліку виконаних будівельно-монтажних робіт у натуральному та вартісному вимірі є журнал обліку виконаних робіт форма № КБ-6 (далі – журнал обліку). Дані журналу обліку є підставою для складання Акту приймання виконаних будівельних робіт форма № КБ-2в і Довідки про вартість виконаних будівельних робіт та витрати форма № КБ-3, які використовуються для розрахунків із замовником за виконані будівельні роботи та складання звітності у будівництві.

Відображення в бухгалтерському обліку суми визнаних доходу і витрат за договором підряду або витрат на будівельно-монтажні роботи здійснюється відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку.

**Заступник начальника Управління економіки
та розвитку будівельної діяльності**

Г.В.Панчук

Групування та склад витрат операційної діяльності будівельної організації за елементами витрат

1. До складу елемента „Матеріальні затрати” включаються:

1.1. Вартість сировини, матеріалів, будівельних конструкцій, комплектуючих виробів та напівфабрикатів, тари і тарних матеріалів, паливних і мастильних матеріалів, пари, води, енергії всіх видів та запасних частин, придбаних у сторонніх організацій для використання у виробництві, пов'язаному з операційною діяльністю будівельної організації.

1.2. Вартість виробів та напівфабрикатів, виготовлених у допоміжних та другорядних виробництвах будівельної організації, які в подальшому використовуються в основному виробництві (при виконанні будівельно-монтажних робіт).

1.3. Вартість робіт і послуг виробничого характеру, що виконуються структурними підрозділами будівельної організації та сторонніми організаціями, а саме:

оброблення матеріалів та проведення їх випробувань щодо якості;
експертиза та консультації, пов'язані з результатами випробувань матеріалів і конструкцій;

перевезення вантажів у межах будівельного майданчика та території допоміжних і другорядних виробництв будівельної організації;

ремонт, технічний огляд та технічне обслуговування власних та орендованих основних засобів для використання в основному виробництві, за винятком їх реконструкції та модернізації.

1.4. Витрати, пов'язані з використанням природної сировини:

плата за воду, що вибирається з водогосподарських систем під час виконання будівельно-монтажних робіт, у межах затверджених лімітів;

плата за використання інших природних ресурсів.

1.5. Втрати від нестачі матеріальних цінностей на виробництві, в дорозі та на складах у межах норм природних витрат.

Не включаються до складу елемента „Матеріальні затрати” вартість зворотних відходів.

Зворотні відходи – це залишки матеріалів, напівфабрикатів, теплоносіїв та інших видів матеріальних ресурсів, що утворилися у процесі виробництва і втратили повністю або частково споживчі властивості початкового ресурсу (хімічні та фізичні), і тому можуть використовуватися лише з підвищеними витратами або зі зменшенням виходу продукції, або зовсім не можуть використовуватися за прямим призначенням.

До зворотних відходів не належать залишки матеріальних ресурсів, які можуть використовуватись як повноцінні матеріали для інших робіт.

2. До складу елемента „Витрати на оплату праці” відносяться витрати на основну та додаткову заробітну плату, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати працівникам будівельної організації (включаючи нештатних), зайнятих в основному, допоміжному та другорядному виробництвах, нараховані згідно з формами і системами оплати праці, встановленими у будівельній організації.

До основної заробітної плати належить заробітна плата, нарахована за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки) за тарифними ставками (окладами), відрядними розцінками

робітників та посадовими окладами керівників, професіоналів, фахівців, технічних службовців, включаючи в повному обсязі внутрішнє сумісництво.

До додаткової заробітної плати належить оплата праці понад установлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці. Вона включає доплати, надбавки, гарантійні та компенсаційні виплати, передбачені законодавством, а також премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій.

До заохочувальних і компенсаційних виплат належать винагороди та премії, що мають одноразовий характер, компенсаційні та інші грошові та матеріальні виплати, не передбачені актами законодавства, або які провадяться понад встановлені зазначеними актами норми.

Перелік витрат, пов'язаних з виплатою основної, додаткової заробітної плати та інших заохочувальних і компенсаційних виплат, наведено у підпунктах 2.1 – 2.3 пункту 2 цього додатка.

2.1. До складу основної заробітної плати входять:

2.1.1. Заробітна плата штатних працівників:

нарахована за виконану роботу (відпрацьований час) відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки), за тарифними ставками (окладами), відрядними розцінками, посадовими окладами;

оплата роботи висококваліфікованих працівників, залучених для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників;

оплата праці за час перебування у відрядженні (не включає відшкодування витрат у зв'язку з відрядженням: добових, вартості проїзду, витрат на наймання житлового приміщення);

оплата при переведенні працівника на нижче оплачувану роботу у випадках і розмірах, передбачених законодавством, а також при невиконанні норм виробітку та виготовленні продукції, що виявилася браком не з вини працівника.

2.1.2. Оплата праці працівників, які не перебувають у штаті будівельної організації (за умови, що розрахунки здійснюються організацією безпосередньо з працівниками):

за виконані роботи (надані послуги), пов'язані з основною діяльністю будівельної організації, згідно з договорами цивільно-правового характеру, включаючи договір підряду; за виконання разових робіт (ремонт інвентарю, побілка, фарбування, проведення експертизи тощо). Розмір коштів, спрямованих на оплату праці цих працівників, визначається, виходячи з кошторису на виконання робіт (надання послуг) за договором і платіжним документом;

за роботи, виконані особами, залученими до будівельної організації згідно зі спеціальними договорами з організаціями, підприємствами (про надання робочої сили), якщо нараховані суми видані безпосередньо цим особам або перераховані для оплати їх праці організаціям, підприємствам (безробітним за виконання громадських робіт, учням та студентам, які проходять виробничу практику в будівельній організації чи залучені на тимчасову роботу на період канікул).

2.2. До складу додаткової заробітної плати входять:

2.2.1. Надбавки та доплати до тарифних ставок (окладів, посадових окладів) у розмірах, передбачених законодавством, за:

суміщення професій (посад);

розширення зони обслуговування або збільшення обсягу робіт, що виконуються;

виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника;

роботу у важких і шкідливих та особливо важких і особливо шкідливих умовах праці;

інтенсивність праці;

роботу в нічний час;

керівництво бригадою;

високу професійну майстерність;
 класність водіям (машиністам) транспортних засобів;
 високі досягнення в праці;
 виконання особливо важливої роботи на певний термін;
 знання та використання в роботі іноземної мови;
 допуск до державної таємниці;
 науковий ступінь;
 нормативний час пересування у шахті від ствола до місця роботи і у зворотному напрямку працівникам, постійно зайнятим на підземних роботах;
 роботу на територіях радіоактивного забруднення;
 інші надбавки та доплати, передбачені законодавством, включаючи доплату до розміру мінімальної заробітної плати.

2.2.2. Оплата за невідпрацьований час:

оплата щорічних (основної та додаткових) відпусток, а також суми грошових компенсацій у разі їх невикористання, додаткових відпусток працівникам, які мають дітей, у розмірах, передбачених законодавством;

оплата додаткових відпусток (понад тривалість, передбачену законодавством), наданих відповідно до колективного договору;

оплата додаткових відпусток у зв'язку з навчанням і творчих відпусток;

оплата додаткових відпусток, що надаються відповідно до Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”;

суми заробітної плати, що зберігаються за основним місцем роботи працівників, за час їхнього навчання з відривом від виробництва у системі підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів;

суми, нараховані особам, які проходять навчання (підготовку) для роботи на щойно введених у дію підприємствах за рахунок коштів, передбачених у загальних кошторисах будівництва;

оплата спеціальної перерви в роботі у випадках, передбачених законодавством, оплата пільгового часу неповнолітнім;

оплата працівникам, які залучаються до виконання державних або громадських обов'язків, якщо вони виконуються в робочий час;

оплата працівникам-донорам днів обстеження, здавання крові та відпочинку, що надаються після кожного дня здавання крові, або днів, приєднаних за бажанням працівника до щорічної відпустки;

оплата, що зберігається за працівником, який підлягає медичному огляду, за основним місцем роботи за час перебування в медичному закладі на обстеженні;

оплата простоїв не з вини працівника.

2.2.3. Оплата роботи в понадурочний час і у святкові та неробочі дні, у розмірах, що встановлені законодавством.

2.2.4. Оплата працівникам днів відпочинку, що надаються їм у зв'язку з роботою понад нормальну тривалість робочого часу при вахтовому методі організації праці, при підсумованому обліку робочого часу і в інших випадках, передбачених законодавством.

2.2.5. Суми, виплачені (при виконанні робіт вахтовим методом) у розмірі тарифної ставки (окладу, посадового окладу) за дні перебування у дорозі до місцезнаходження підприємства (пункту збору) – місця роботи і у зворотному напрямку, передбачені графіком роботи на вахті, а також за дні затримки працівників у дорозі внаслідок метеорологічних умов та з вини транспортних підприємств.

2.2.6. Суми виплат, пов'язаних з індексацією заробітної плати працівників.

2.2.7. Суми компенсації працівникам втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням термінів її виплати.

2.2.8. Премії та винагороди, у тому числі за вислугу років керівникам, професіоналам, фахівцям та технічним службовцям будівельної організації, що мають систематичний характер, незалежно від джерел фінансування (крім сум, зазначених у підпункті 2.3.2 цього пункту).

2.3. До складу інших заохочувальних і компенсаційних виплат входять:

2.3.1. Нарахування за невідпрацьований час, не передбачені законодавством, зокрема працівникам, які вимушено працювали скорочений робочий час та перебували у відпустках з ініціативи адміністрації (крім допомоги в зв'язку з частковим безробіттям), брали участь у страйках.

2.3.2. Винагороди та заохочення, що здійснюються раз на рік або мають разовий характер, зокрема:

винагороди за підсумками роботи за рік, щорічні винагороди за вислугу років (стаж роботи);

премії, що виплачуються у встановленому порядку за спеціальними системами преміювання, виплачені відповідно до рішень уряду;

премії за сприяння винахідництву та раціоналізації, створення, освоєння та впровадження нової техніки і технології, введення в дію в строк і достроково виробничих потужностей об'єктів будівництва, своєчасну поставку продукції на експорт тощо;

премії за виконання важливих та особливо важливих завдань;

одноразові заохочення, не пов'язані з конкретними результатами праці (наприклад, до ювілейних і пам'ятних дат як у грошовій, так і натуральній формі);

вартість безкоштовно наданих працівникам акцій;

кошти, спрямовані на викуп майна працівниками з моменту їх персоніфікації, а також суми вартості майна, яке розподіляється між членами колективу в разі ліквідації (реорганізації, перепрофілювання) підприємства (крім випадків розподілу майна між засновниками підприємства).

2.3.3. Матеріальна допомога, що має систематичний характер, надана всім або більшості працівників (на оздоровлення, у зв'язку з екологічним станом).

2.3.4. Виплати соціального характеру в грошовій і натуральній формі:

витрати в розмірі страхових внесків будівельної організації на користь працівників, пов'язаних з добровільним страхуванням (особистим, страхуванням майна). Зазначені суми включаються до фонду оплати праці в тому місяці, коли провадяться перерахунки страховій компанії;

оплата або дотації на харчування працівників, у тому числі в їдальнях, буфетах, профілакторіях;

оплата за утримання дітей працівників у дошкільних закладах;

вартість путівок працівникам і членам їх сімей на лікування та відпочинок, екскурсії або суми компенсацій, видані замість путівок за рахунок коштів будівельної організації;

вартість проїзних квитків, які персонально розподіляються між працівниками, та відшкодування працівникам вартості проїзду транспортом загального користування;

інші виплати, що мають індивідуальний характер (оплата квартири та найманого житла, гуртожитків, товарів, продуктових замовлень, абонементів у групи здоров'я, передплата газет і журналів, оплата протезування, суми компенсації вартості виданого працівникам палива у випадках, не передбачених законодавством).

3. До складу елемента „Відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування” включаються суми на:

загальнообов'язкове державне пенсійне страхування;

загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття;

загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням;

загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; інші соціальні заходи.

База нарахування, порядок нарахування, обчислення, сплати та розподілу за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування єдиного внеску визначається законом України „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування” та прийнятими відповідно до нього нормативно-правовими актами.

4. До складу елемента „Амортизація” включається сума нарахованої амортизації основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів, нарахована згідно з порядком, нормами та умовами, встановленими законодавством. Порядок нарахування амортизації під час формування собівартості будівельно-монтажних робіт здійснюється згідно з ПБО 7 „Основні засоби”.

Нарахування амортизації на основні засоби здійснюється (виходячи з первісної вартості або переоціненої справедливої вартості цих засобів) протягом строку їх корисного використання та за умови визнання активами, за нормами, встановленими в організації, у розрахунку за календарний рік, і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації. Метод нарахування амортизації обирається організацією самостійно.

Нарахування амортизації нематеріальних активів здійснюється щомісяця (за нормами, розрахованими, виходячи з первісної їх вартості або за умови їх переоцінки за справедливою вартістю на дату балансу тих нематеріальних активів, щодо яких існує активний ринок) протягом строку їх корисного використання, що встановлюється будівельною організацією при зарахуванні цих активів на баланс.

5. До складу елемента „Інші операційні витрати” включаються витрати будівельної організації, які не увійшли до складу попередніх елементів витрат, а саме:

5.1. Оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів будівельної організації.

5.2. Суми вихідної допомоги при припиненні трудового договору.

5.3. Суми, нараховані працівникам за час затримки розрахунку при звільненні.

5.4. Виплати в установленому розмірі особам, які потерпіли від Чорнобильської катастрофи (крім зазначених у підпунктах 2.2.1 та 2.2.2 пункту 2 цього додатка).

5.5. Витрати на відрядження: добові (у повному обсязі), вартість проїзду, витрати на наймання житлового приміщення.

5.6. Надбавки (польове забезпечення) до тарифних ставок і посадових окладів працівників, направлених для виконання монтажних, налагоджувальних, ремонтних і будівельних робіт, і працівників, робота яких виконується вахтовим методом, постійно проводиться у дорозі або має роз'їзний (пересувний) характер, у розмірах, визначених законодавством.

5.7. Додаткові витрати (крім надбавок), передбачені законодавством, пов'язані з виконанням робіт вахтовим методом, включаючи витрати на перевезення працівників від місцезнаходження будівельної організації або пункту збору до місця роботи й у зворотному напрямку та від місця проживання у вахтовому селищі до місця роботи й у зворотному напрямку; витрати на експлуатацію та утримання вахтового селища (оплата освітлення, опалення, каналізації, водопостачання), які не компенсуються платою працівників за користування житлом і комунальними послугами.

5.8. Витрати на перевезення працівників до місця роботи як власним, так і орендованим транспортом (крім оплати праці водіїв).

5.9. Оплата послуг, робіт, що надаються сторонніми організаціями:

з управління виробництвом, якщо штатним розписом будівельної організації не передбачено відповідних функціональних служб;

консультаційного та інформаційного характеру (у тому числі витрати на придбання літератури, передплату спеціалізованих періодичних видань), пов'язаних із забезпеченням поточної виробничої діяльності, виготовленням, зберіганням і реалізацією продукції допоміжних та другорядних підприємств будівельної організації, додержанням законодавства;

з використання та обслуговування технічних засобів управління – обчислювальних центрів, вузлів зв'язку, засобів сигналізації;

з контролю за додержанням технології виконання будівельно-монтажних робіт;

з протипожежної та сторожової охорони;

з приймання, зберігання та знищення екологічно небезпечних відходів, очищення стічних вод;

з проведення аудиторських перевірок.

До складу витрат цього елемента включаються також вартість послуг управлінської механізації та інших спеціалізованих організацій під час виконання будівельно-монтажних робіт, включаючи перебазування власних і орендованих будівельних машин з об'єкта на об'єкт.

5.10. Вартість виданого згідно з чинними нормами спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту, мийних і знешкоджувальних засобів, молока та лікувально-профілактичного харчування або відшкодування витрат працівникам за придбання ними спецодягу та інших засобів індивідуального захисту в разі невидачі їх адміністрацією.

5.11. Вартість придбаних будівельною організацією проїзних квитків, які персонально не розподіляються між працівниками, а видаються їм у міру потреби для виконання виробничих завдань (у зв'язку зі специфікою роботи).

5.12. Компенсації працівникам за використання для потреб виробництва власного інструменту та особистого транспорту.

5.13. Вартість подарунків до свят і квитків на видовищні заходи для дітей працівників.

5.14. Витрати на підготовку та перепідготовку кадрів (крім витрат на заробітну плату, зазначених у підпункті 2.2.2 пункту 2 цього додатка):

витрати на оплату навчання працівників у вищих начальних закладах і установах підвищення кваліфікації, професійної підготовки та перепідготовки кадрів;

стипендії слухачам підготовчих відділень, студентам, аспірантам, направленим підприємствами на навчання з відривом від виробництва у вищі навчальні заклади;

оплата проїзду до місцезнаходження навчального закладу і у зворотному напрямку;

витрати, пов'язані з організацією навчального процесу (придбання учбового матеріалу, оренда приміщень);

витрати на утримання учбових комбінатів.

5.15. Виплати авторських винагород за винахідництво та раціоналізацію, якщо вони не є роялті.

5.16. Оплата збору, передбаченого законодавством, за реєстрацію будівельної організації та її відокремлених виробничих підрозділів у органах державної виконавчої влади.

5.17. Витрати на сплату рентних платежів за використання земельних ресурсів і на сплату концесійних платежів за використання природних копалин.

5.18. Витрати на внесення виправлень та гарантійні роботи, у тому числі витрати на гарантійний ремонт зданих замовнику об'єктів, протягом гарантійного терміну з дати підписання акта про прийняття об'єкта в експлуатацію.

5.19. Платежі за викиди та скиди забруднювальних речовин у навколишнє природне середовище, за розміщення відходів, інших видів шкідливого впливу в межах лімітів.

5.20. Витрати, пов'язані з оплатою послуг комерційних банків та інших кредитно-фінансових установ, включаючи плату за розрахунково-касове обслуговування, отримання гарантій, вексельного авалю, факторингові та довірчі операції, ведення обліку боргових вимог і зобов'язань, у тому числі й цінних паперів, поштово-телеграфних послуг, та інші витрати, пов'язані із грошовим обігом.

5.21. Оплата за розроблення та видання рекламних виробів (прейскурантів, каталогів, брошур, альбомів, проспектів, плакатів тощо), рекламу в засобах масової інформації (оголошення у пресі, передачі на радіо та телебаченні); витрати на світлову, комп'ютерну, іншу зовнішню рекламу та дослідження ринку (маркетинг).

5.22. Відшкодування витрат на участь у виставках, ярмарках, вартість безплатно переданих зразків і макетів, представницьких витрат (на організацію прийомів, презентацій, конференцій та інших офіційних заходів, включаючи оплату праці обслуговуючого персоналу).

5.23. Відрахування відокремлених виробничих підрозділів на утримання апарату управління будівельною організацією.

5.24. Податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі.

5.25. Платежі зі страхування майна (робіт) будівельної організації, комерційних ризиків, цивільної відповідальності суб'єктів господарювання.

5.26. Сума орендної плати у разі оперативної оренди основних засобів.

5.27. Витрати на виготовлення та придбання бланків цінних паперів, а також інші витрати, пов'язані з їх емісією.

5.28. Витрати на оприлюднення річного звіту.

5.29. Втрати внаслідок знецінення запасів.

5.30. Втрати внаслідок нестачі та від псування цінностей.

5.31. Визнані штрафи, пеня, неустойка.

5.32. Собівартість реалізованих виробничих запасів.

5.33. Сума створених забезпечень для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат (на виплату відпусток працівникам; виконання гарантійних зобов'язань; реструктуризацію; виконання зобов'язань щодо обтяжливих договорів тощо).

Примітка.

Витрати на утримання об'єктів соціальної сфери, що перебувають на балансі будівельної організації, необхідно відносити до відповідних елементів витрат.

**Перелік
загальновиробничих витрат будівельної організації***

1. Витрати на управління і обслуговування будівельного виробництва

1. Витрати на основну, додаткову заробітну плату, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати працівників апарату управління відокремлених виробничих підрозділів (керівників, фахівців, професіоналів, технічних службовців) і робітників, які здійснюють обслуговування апарату управління відокремлених виробничих підрозділів (операторів електронно-обчислювальних машин, телефоністів, двірників, прибиральниць тощо), лінійного персоналу (начальників дільниць, виконавців робіт, майстрів, механіків дільниць тощо), крім тих, яких включено до складу виробничих бригад, обчислені згідно з формами та системами оплати праці, встановленими у будівельній організації.

Перелік виплат, пов'язаних з основною, додатковою заробітною платою, заохочувальними, компенсаційними та іншими грошовими виплатами зазначених вище працівників, наведено у підпунктах 2.1 – 2.3 пункту 2 додатка 1 до цих Методичних рекомендацій.

2. Витрати на службові відрядження персоналу, зазначені у пунктах 1, 8 цього розділу, у межах норм, передбачених законодавством. Добові (у повному обсязі), вартість проїзду, витрати на наймання житлового приміщення.

3. Амортизація основних засобів, призначених для обслуговування апарату управління відокремлених виробничих підрозділів та лінійного персоналу.

4. Амортизація нематеріальних активів, призначених для обслуговування апарату управління відокремлених виробничих підрозділів та лінійного персоналу.

5. Витрати на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальновиробничого призначення.

6. Витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інше утримання виробничих приміщень.

7. Витрати на аварійно-рятувальне обслуговування об'єктів підземного будівництва та об'єктів спеціального призначення за наявності відповідних договорів.

8. Витрати на транспортне обслуговування будівельного виробництва, включаючи апарат управління відокремлених виробничих підрозділів, лінійний персонал (начальників дільниць, виконавців робіт, майстрів, механіків дільниць тощо) будівельної організації, у тому числі:

основна, додаткова заробітна плата, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати водіям та іншим робітникам, що обслуговують автомобілі;

утримання та експлуатація власних і орендованих автомобілів, що використовуються для обслуговування будівельного виробництва;

витрати на утримання гаражів та місць стоянки автомобілів (енергопостачання, водопостачання, каналізація тощо), витрати на паркування;

вартість паливних, мастильних та інших експлуатаційних матеріалів, знос та ремонт автомобільної гуми.

9. Витрати, пов'язані з оплатою послуг комерційних банків та інших кредитно-фінансових установ, включаючи плату за розрахунково-касове обслуговування персоналу, зазначеного у пунктах 1, 9 розділу 1 та у пунктах 2, 8 – 12 розділу 2 цього додатка, а також у пунктах 2 та 3 розділу IV цих Методичних рекомендацій, та витрати на поштово-телеграфні послуги, пов'язані з обслуговуванням будівельного виробництва.

* Зазначені витрати відносяться (належать) до статті „Загальновиробничі витрати”.

10. Витрати на матеріально-технічне забезпечення апарату управління відокремлених виробничих підрозділів будівельної організації:

витрати на придбання канцелярських товарів і приладдя, бланків обліку, звітності;
витрати на утримання, експлуатацію та поточний ремонт будинків, споруд, приміщень, що використовуються апаратом управління відокремлених виробничих підрозділів будівельної організації;

витрати на утримання та експлуатацію всіх видів зв'язку, що використовуються для управління, оплата послуг зв'язку (пошта, телефон, факс тощо), обчислювальних центрів, засобів сигналізації та інших технічних засобів управління.

11. Витрати на використання електронно-обчислювальної, машинописної, розмножувальної та іншої оргтехніки персоналом, зазначеним у пункті 1 цього розділу.

12. Оплата послуг, що надаються (за замовленням персоналу, зазначеного у пункті 1 цього розділу) сторонніми організаціями, якщо у будівельній організації не передбачено відповідних функціональних служб, включаючи витрати на друкарські, розмножувальні, копіювальні, обчислювальні та інші роботи.

13. Оплата послуг консультативного та інформаційного характеру (у тому числі витрати на придбання літератури і передплату спеціалізованих періодичних видань), пов'язаних із забезпеченням поточної діяльності відокремлених виробничих підрозділів, виготовленням та зберіганням продукції допоміжних, другорядних виробництв будівельної організації, додержанням законодавства.

14. Страхові внески та відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, передбачені пунктом 3 додатка 1 до цих Методичних рекомендацій, від витрат на оплату праці працівників, зазначених у цьому розділі, за встановленими законодавством нормами.

2. Витрати на організацію робіт на будівельних майданчиках та вдосконалення технології

1. Витрати на геодезичні роботи, що здійснюються під час виконання будівельно-монтажних робіт, включаючи: оплату праці працівників, які проводять геодезичні роботи; вартість матеріалів; амортизацію; знос геодезичного устаткування, інструментів і приладів та витрати на всі види їх ремонту й переміщення.

2. Витрати на упорядкування та утримання будівельних майданчиків:

оплата праці робітників, зайнятих на упорядкуванні та утриманні будівельних майданчиків;

витрати на прибирання та очищення (з вивезенням сміття) території будівництва, облаштування доріжок, містків та інші роботи, пов'язані з упорядкуванням території будівельних майданчиків;

витрати на електроенергію (у тому числі отриману від тимчасових електростанцій), оплату праці чергових електромонтерів та інші витрати, пов'язані з освітленням території будівництва.

3. Витрати на перебазування лінійних підрозділів будівельних організацій на іншу будову та у межах будівельного майданчика (за винятком витрат, пов'язаних з переміщенням будівельних машин і механізмів, урахованих у вартості машино-змін).

4. Амортизація та витрати на проведення поточного ремонту пристроїв та обладнання, що належать до складу основних засобів і не передбачені у прямих витратах:

мобільних інвентарних будов контейнерного типу (за винятком призначених для санітарно-побутового обслуговування);

триніг, пристроїв для намотування та очищення зварювального дроту, центрувальних пристроїв для зварювання труб, насосів і пресів ручних та гідравлічних;

переносних металевих і дерев'яних драбин, інвентарних металевих верстатів та риштувань;

такелажних і монтажних пристроїв, що застосовуються під час виконання будівельних і монтажних робіт, ручних лебідок, домкратів тощо;

бункерів для бетонів і розчинів, тачок, апаратів для зварювання дротів, повітроводів, переносних вентиляційних установок для роботи із застосуванням вибухонебезпечних мастик і полімерних матеріалів, електросушарок для сушіння будівельних конструкцій, генераторів ацетиленових (крім тих, що застосовуються під час монтажу устаткування);

обгороджувальної техніки небезпечних зон проведення робіт, шлагбаумів, сигнальних щогл, прожекторів тощо.

5. Витрати на утримання та переміщення нетитульних тимчасових споруд, приміщень санітарно-побутового призначення, що належать до складу основних засобів.

Витрати на малоцінні й швидкозношувані інструменти та виробничий інвентар, що використовуються під час виконання будівельно-монтажних робіт і не належать до основних засобів, та витрати на їх ремонт.

6. Витрати, пов'язані зі спорудженням, ремонтом, розбиранням тимчасових нетитульних споруд (приоб'єктні контори та комори виконавців робіт і майстрів, санітарно-побутові приміщення, складські приміщення та навіси, які не можна віднести до конкретного об'єкта будівництва).

Тимчасові розведення від магістральних і розвідних мереж електроенергії, води, пари, газу та повітря у межах робочої зони, які не можна віднести до конкретного об'єкта будівництва.

Витрати, пов'язані з пристосуванням будівель, що споруджуються чи існують на будівельних майданчиках, замість будівництва нетитульних тимчасових будівель і споруд, які не можна віднести до конкретного об'єкта будівництва.

7. Знос пристроїв, які відносяться до оборотних активів (з терміном використання до 1 року), до яких належать:

помости, драбини, перехідні містки, ходові дошки, обгороджування під час розпланування будівлі;

пристрої для охорони праці;

інвентарні уніфіковані засоби підмоцнування типу колисок („люльок”), інвентарних площадок, риштування тощо; паркани та огорожі, необхідні для проведення робіт (крім спеціальних та архітектурно оформлених), захисні козирки, сховища під час проведення вибухових робіт;

8. Витрати на підготовку об'єктів будівництва до здачі:

витрати на оплату праці чергових слюсарів-сантехніків, ключниць, а також робітників, які прибирають сміття, миють підлогу та вікна;

вартість мийних засобів та інших матеріалів, що використовуються під час прибирання об'єктів перед здачею їх в експлуатацію;

витрати на опалення та освітлення у період здачі об'єктів в експлуатацію.

9. Витрати некапітального характеру, пов'язані з удосконаленням технології та організації будівельного виробництва, нормативними роботами, включаючи послуги, надані стороннім організаціям, з розроблення проектів виконання робіт, креслень конструкцій, металевих деталей, технологічних деталей, впровадження передових методів організації та нормування праці тощо, а також оплата праці працівників проектно-кошторисних груп, груп проектування виконання робіт, економічних лабораторій, нормативно-дослідних станцій, що входять до складу будівельної організації та її виробничих структурних підрозділів.

10. Витрати некапітального характеру, пов'язані із забезпеченням якості будівництва:

витрати на утримання виробничих лабораторій, що входять до складу будівельної організації та її виробничих структурних підрозділів, включаючи оплату праці працівників, утримання, амортизацію та витрати на проведення поточного ремонту приміщень, устаткування та інвентарю лабораторій; вартість витрачених або зруйнованих

під час випробування матеріалів, конструкцій і частин споруд, крім витрат на випробування споруд у цілому (середніх і великих мостів, резервуарів тощо, що оплачуються за рахунок коштів, передбачених на цю мету в кошторисах на будівництво);

витрати на проведення експертизи та консультацій, пов'язаних з результатами випробувань матеріалів і конструкцій;

оплата послуг з випробування матеріалів і конструкцій, що надаються лабораторіями інших організацій.

11. Витрати, пов'язані з винахідництвом та раціоналізацією: на проведення дослідно-експериментальних робіт, виготовлення моделей і зразків за винахідницькими та раціоналізаторськими пропозиціями щодо виконання будівельно-монтажних робіт; виплата авторських винагород, якщо вони не є роялті.

12. Витрати на утримання протипожежної та сторожової охорони будівельних майданчиків, виробничих приміщень та приміщень, де розміщується апарат управління відокремлених виробничих підрозділів і лінійний персонал:

витрати на оплату праці робітників, які перебувають у штаті відокремленого виробничого підрозділу;

оплата послуг, наданих сторонніми організаціями, з протипожежної та сторожової охорони в установленому законодавством порядку;

витрати на придбання, утримання та знос протипожежного інвентарю та устаткування.

13. Страхові внески та відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, передбачені пунктом 3 додатка 1 до цих Методичних рекомендацій, від витрат на оплату праці працівників, зазначених у пунктах 12 та 8 – 12 розділу 2 цього додатка, за встановленими законодавством нормами.

3. Витрати на здійснення заходів з охорони праці на будівельних майданчиках

1. Витрати на приведення основних засобів у відповідність до вимог нормативно-правових актів з охорони праці щодо:

механізації вантажно-розвантажувальних та інших важких робіт, робіт з розливу і транспортування отруйних, агресивних, легкозаймистих і горючих речовин;

захисту працюючих від ураження електричним струмом, дії статичної електрики та розрядів блискавок;

безпечного виконання робіт на висоті;

діючого технологічного та іншого виробничого обладнання;

системи вентиляції та аспірації, пристроїв, які вловлюють пил, і установок для кондиціонування повітря у приміщеннях діючого виробництва та на робочих місцях;

системи природного й штучного освітлення виробничих, адміністративних та інших приміщень, робочих місць, проходів, аварійних виходів тощо;

систем теплових, водяних або повітряних завіс, а також установок для нагрівання (охолодження) повітря виробничих, адміністративних та інших приміщень, а під час роботи просто неба – споруд для обігрівання працівників та укриття від сонячних променів і атмосферних опадів;

виробничих і санітарно-побутових приміщень, робочих місць, евакуаційних виходів тощо, технологічних розривів, проходів та габаритних розмірів; обладнання спеціальних перехідних галерей, тунелів у місцях масового переходу працівників, зон руху транспортних засобів;

впровадження в умовах діючого виробництва автоматизованих інформаційних систем охорони праці, систем аналізу та прогнозування аварійних ситуацій, автоматичного та дистанційного керування технологічними процесами й виробничим обладнанням, систем автоматичного контролю та сигналізації про наявність (виникнення) небезпечних або шкідливих виробничих факторів і пристроїв аварійного вимкнення обладнання чи комунікацій у разі виникнення небезпеки для працівників, а також

відповідного програмного забезпечення та електронних баз даних з охорони праці у порядку та обсягах, погоджених з територіальними органами державного нагляду за охороною праці.

2. Витрати на обладнання та утримання обгороджень для машин та їх рухомих частин, люків, отворів, сигналізації та інших пристроїв некапітального характеру, що забезпечують охорону праці.

3. Витрати на забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та засобами індивідуального захисту відповідно до встановлених норм (включаючи забезпечення мийними засобами і засобами, що нейтралізують небезпечну дію шкідливих речовин на організм людини, у зв'язку з виконанням робіт, які не виключають можливості забруднення цими речовинами).

4. Витрати на проведення цільового навчання з охорони праці працівників, на організацію доповідей, лекцій, семінарів та оглядів-курсів з цих питань.

5. Витрати для надання працівникам, зайнятим на роботах зі шкідливими умовами праці, спеціального харчування, молока чи рівноцінних харчових продуктів, а також солоної газованої води.

6. Витрати щодо усунення впливу на працівників небезпечних і шкідливих виробничих факторів або приведення їх рівнів на робочих місцях до вимог нормативно-правових актів з охорони праці (галузевих нормативних актів з охорони праці).

7. Витрати на проведення атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці та аудиту з охорони праці, оформлення стендів, оснащення кабінетів, виставок, придбання необхідних нормативно-правових актів, наочних посібників, довідників, літератури, плакатів, відеофільмів, макетів, програмних продуктів тощо з питань охорони праці.

8. Витрати на проведення обов'язкового попереднього, періодичного та позапланового медичного огляду працівників, зайнятих на важких роботах, роботах з небезпечними чи шкідливими умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі.

4. Інші загальновиробничі витрати

1. Платежі зі страхування майна, ризиків, цивільної відповідальності, а також окремих категорій працівників, зайнятих на виробництві відповідних видів продукції (робіт), безпосередньо на роботах з підвищеною безпекою для життя та здоров'я, передбачені законодавством.

2. Витрати на охорону навколишнього природного середовища, зокрема: платежі за викиди та скиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище та інші види шкідливого впливу в межах лімітів; оплата послуг сторонніх організацій з очищення стічних вод, розміщення відходів виробництва тощо.

3. Відрахування на спорудження та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд від їх кошторисної вартості у разі, коли кошти на зазначені потреби передбачено інвесторським кошторисом.

4. Суми створених забезпечень для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат (на виплату відпусток працівникам; виконання гарантійних зобов'язань; реструктуризацію; виконання зобов'язань щодо обтяжливих договорів тощо).

5. Оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів будівельної організації.

6. Суми вихідної допомоги при припиненні трудового договору.

7. Суми, нараховані працівникам за час затримки розрахунку при звільненні.

8. Виплати в установленому розмірі особам, які потерпіли від Чорнобильської катастрофи (крім зазначених у підпунктах 2.2.1, 2.2.2 пункту 2 додатка 1).

9. Витрати на перевезення працівників будівельної організації до місця роботи та у зворотному напрямку як власним, так і орендованим транспортом (крім оплати праці водіїв).

10. Виплати за особливий характер виконання будівельних робіт, установлені відповідно до законодавства, зокрема:

надбавки (польове забезпечення) до тарифних ставок і посадових окладів працівників, направлених для виконання монтажних, налагоджувальних, ремонтних і будівельних робіт, працівників, робота яких виконується вахтовим методом, постійно проводиться у дорозі або має роз'їзний (пересувний) характер, у розмірах, визначених законодавством;

додаткові витрати, пов'язані з виконанням робіт вахтовим методом, включаючи транспортні витрати на перевезення працівників від місцезнаходження будівельної організації або пункту збору до місця роботи і у зворотному напрямку та від місця проживання у вахтовому селищі до місця роботи і у зворотному напрямку, а також витрати на експлуатацію та утримання вахтового селища, некомпенсовані платою працівників за користування житлом і комунальні послуги.

11. Витрати на перевезення працівників до місця роботи як власним, так і орендованим транспортом (крім оплати праці водіїв).

12. Вартість придбаних будівельною організацією проїзних квитків, які персонально не розподіляються між працівниками, а видаються їм у міру потреби для виконання виробничих завдань (у зв'язку зі специфікою роботи).

13. Компенсації працівникам за використання для потреб виробництва власного інструменту та особистого транспорту.

14. Вартість подарунків до свят і квитків на видовищні заходи для дітей працівників.

15. Виплати авторських винагород за винахідництво та раціоналізацію, якщо вони не є роялті.

16. Витрати на внесення виправлень та гарантійні роботи, в тому числі витрати на гарантійний ремонт зданих замовнику об'єктів, протягом гарантійного терміну з дати підписання акту про прийняття об'єкта в експлуатацію.

17. Витрати на підготовку та перепідготовку кадрів (крім витрат на заробітну плату, зазначених у підпункті 2.2.2 пункту 2 додатка 1 до цих Методичних рекомендацій):

витрати на оплату навчання працівників у вищих навчальних закладах і установах підвищення кваліфікації, професійної підготовки та перепідготовки кадрів;

стипендії слухачам підготовчих відділень, студентам, аспірантам, направленим підприємствами на навчання з відривом від виробництва у вищі навчальні заклади;

оплата проїзду до місцезнаходження навчального закладу та у зворотному напрямку;

витрати, пов'язані з організацією навчального процесу (придбання навчального матеріалу, оренда приміщень тощо);

витрати на утримання навчальних комбінатів.

18. Податки, збори та інші обов'язкові платежі, передбачені законодавством, що включаються до собівартості будівельно-монтажних робіт, а саме:

передбачені законодавством податки, збори та інші обов'язкові платежі й відрахування, які відносяться до діяльності загальновиробничого персоналу (пункт 1 розділу 1 цього Переліку);

сплата рентних платежів за використання земельних ресурсів; сплата концесійних платежів за використання природних копалин; плата за деревину, продану на пні; плата за воду, що вибирається з водогосподарських систем під час проведення будівельних робіт у межах затверджених лімітів, платежі за використання інших природних ресурсів, а також інші платежі, які пов'язані або відносяться до виробничої діяльності будівельної організації.

19. Інші загальновиробничі витрати, які можуть бути віднесені до собівартості будівельно-монтажних робіт і відшкодовуються замовниками.

**Перелік
витрат операційної діяльності, які не включаються до собівартості
будівельно-монтажних робіт**

1. Адміністративні витрати

До адміністративних витрат відносяться загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування та управління будівельною організацією, а саме:

1. Витрати на основну, додаткову заробітну плату, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати, обчислені згідно з формами та системами оплати праці, встановленими у будівельній організації:

працівників апарату управління будівельної організації, яка має статус юридичної особи (керівників, професіоналів, фахівців, технічних службовців);

робітників, які здійснюють загальногосподарське обслуговування будівельної організації (телефоністів, телеграфістів, радіооператорів, операторів зв'язку, операторів електронно-обчислювальних машин, двірників, прибиральників тощо);

іншого загальногосподарського персоналу.

Перелік виплат, пов'язаних з основною, додатковою заробітною платою, заохочувальними, компенсаційними та іншими грошовими виплатами, для зазначених вище працівників, наведено в підпунктах 2.1 – 2.3 пункту 2 додатка 1 до цих Методичних рекомендацій.

2. Витрати на службові відрядження працівників апарату управління будівельної організації та робітників, які здійснюють загальногосподарське обслуговування будівельної організації.

3. Витрати на транспортне обслуговування працівників апарату управління будівельної організації, зокрема:

3.1. Витрати на утримання та експлуатацію службових легкових автомобілів, що перебувають на балансі будівельної організації (орендуються) та обслуговують працівників апарату управління, включаючи:

основну, додаткову заробітну плату, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати водіїв та інших робітників, що обслуговують легкові автомобілі;

вартість паливних, мастильних та інших експлуатаційних матеріалів, знос і ремонт автомобільної гуми;

витрати на утримання гаражів і місць стоянки (паркування) легкових автомобілів (енергопостачання, водопостачання, каналізація тощо);

амортизація (орендна плата), витрати на поточний ремонт, технічний огляд, технічне обслуговування легкових автомобілів та поточний ремонт гаражів і місць стоянки автомобілів;

податки, збори та інші передбачені законодавством відрахування, пов'язані з експлуатацією легкових автомобілів (податок з власників легкових автомобілів; податок на землю, на якій розміщено гараж; збір за забруднення навколишнього природного середовища; комунальний податок; плата за технічний огляд легкових автомобілів у Державтоінспекції тощо).

4. Витрати на матеріально-технічне забезпечення апарату управління будівельної організації та інші загальногосподарські витрати:

4.1. Витрати на придбання канцелярських товарів і приладдя, бланків обліку, звітності.

4.2. Витрати на утримання, експлуатацію та поточний ремонт будинків, споруд, приміщень, що використовуються апаратом управління будівельної організації.

4.3. Витрати на утримання основних засобів, інших нематеріальних необоротних активів загальногосподарського використання (операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, охорона тощо).

4.4. Амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання.

4.5. Витрати на малоцінний і швидкозношуваний інвентар і малоцінні предмети, що використовуються будівельною організацією та не належать до основних засобів, та витрати на їх ремонт.

4.6. Витрати на утримання і експлуатацію всіх видів зв'язку, що використовуються для управління і перебувають на балансі будівельної організації, оплата послуг зв'язку (пошта, телеграф, телефон, факс тощо), обчислювальних центрів, засобів сигналізації та інших технічних засобів управління.

4.7. Витрати на утримання, ремонт і експлуатацію електронно-обчислювальної та комп'ютерної техніки, машинописної, розмножувальної та іншої оргтехніки, що перебуває на балансі будівельної організації і використовується персоналом (у тому числі для автоматичного оброблення інформації), зазначеним у цьому розділі.

4.8. Оплата послуг, що надаються сторонніми організаціями з управління будівельною організацією, якщо у штатному розписі не передбачено відповідних функціональних служб, включаючи витрати на обчислювальні, друкарські, розмножувальні та інші роботи.

4.9. Оплата послуг консультативного та інформаційного характеру (у тому числі витрати на придбання літератури та передплату спеціалізованих періодичних видань), пов'язаних із забезпеченням поточної діяльності апарату управління, виготовленням та зберіганням продукції допоміжних, другорядних виробництв будівельної організації, додержанням законодавства.

5. Оплата професійних послуг (юридичних, щодо оцінки майна, аудиторських, у тому числі оплата за проведення обов'язкових аудиторських перевірок, передбачених законодавством, тощо).

6. Витрати на врегулювання спорів у судових органах.

7. Загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, на оприлюднення річного звіту, представницькі витрати, на послуги щодо зміни структури приватизованої будівельної організації тощо).

8. Оплата передбаченого законодавством збору за реєстрацію будівельної організації в органах державної виконавчої влади.

9. Витрати, пов'язані з оплатою послуг комерційних банків та інших кредитно-фінансових установ, включаючи плату за розрахунково-касове обслуговування персоналу, зазначеного у цьому розділі, з отримання гарантій, вексельного авалю, факторингових і довірчих операцій, ведення обліку боргових вимог і зобов'язань, у тому числі й цінних паперів. Плата за надання поштово-телеграфних послуг та інші витрати, пов'язані з грошовим обігом.

10. Одноразова допомога, що виплачується працівникам відповідно до законодавства під час переведення, приймання та направлення на роботу в іншу місцевість.

11. Відрахування будівельних організацій на утримання апарату управління будівельних об'єднань, включаючи витрати на утримання корпорації, асоціації тощо.

12. Податки, збори та інші обов'язкові платежі, передбачені законодавством (крім податків і зборів, що включаються до собівартості будівельно-монтажних робіт).

13. Витрати на утримання протипожежної та сторожової охорони адміністративних приміщень:

витрати на оплату праці робітників, які перебувають у штаті будівельної організації;

плата за послуги, надані сторонніми організаціями, з протипожежної та сторожової охорони в установленому законодавством порядку;

витрати на придбання, утримання та знос протипожежного інвентарю та устаткування.

14. Витрати на перебазування будівельних і монтажних організацій.

15. Витрати, пов'язані з нарахуванням і виплатою дивідендів учасникам і засновникам будівельної організації (оплата повідомлень у засобах масової інформації, конвертів, послуг зв'язку).

16. Витрати на сплату відсотків (винагороди) за користування матеріальними цінностями, взятими в оренду (лізинг), крім урахованих в абзаці 4 підпункту 3.1 пункту 3 розділу IV цих Методичних рекомендацій.

17. Страхові внески та відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (пункт 3 додатка 1 до цих Методичних рекомендацій) від заробітної плати працівників, зазначених у цьому розділі, за встановленими законодавством нормами.

2. Витрати на збут

До витрат на збут відносяться витрати, пов'язані з реалізацією товарів, робіт, послуг, а саме:

1. Оплата за розроблення та видання рекламних виробів (прейскурантів, каталогів, брошур, альбомів, проспектів, плакатів тощо), рекламу в засобах масової інформації (оголошення у пресі, передачі по радіо та телебаченню); витрати на світлову, комп'ютерну, іншу зовнішню рекламу щодо діяльності будівельної організації та на дослідження ринку (маркетинг); відшкодування витрат за участь у виставках, ярмарках, вартість безоплатно переданих зразків і макетів; представницькі витрати (організація прийомів, конференцій та інших офіційних заходів, включаючи оплату праці обслуговуючого персоналу).

2. Витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах готової продукції (допоміжних і другорядних виробництв будівельної організації); витрати на ремонт тари.

3. Витрати на утримання персоналу, діяльність якого пов'язана зі збутом, включаючи витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом.

4. Витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом робіт, послуг (операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона тощо).

5. Витрати на утримання легкового автотранспорту, який використовується працівниками відділу збуту:

витрати на оплату праці водіїв і на обов'язкові відрахування на соціальні заходи згідно з законодавством;

витрати на ремонт, технічний нагляд і технічне обслуговування.

6. Витрати на транспортування, перевалку та страхування готової продукції, виробленої допоміжними та другорядними виробництвами будівельної організації для її реалізації на сторону, транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції відповідно до умов договору (базису) поставки.

7. Податки, збори та інші обов'язкові платежі, передбачені законодавством, пов'язані з відповідними витратами на збут.

8. Витрати на внесення виправлень і гарантійні роботи, у тому числі витрати на гарантійний ремонт зданих замовнику об'єктів, протягом гарантійного терміну з дати підписання акта про прийняття об'єкта в експлуатацію.

9. Витрати на страхування ризиків будівельної організації, пов'язаних з виконанням будівельно-монтажних робіт.
10. Інші витрати, пов'язані зі збутом товарів, робіт (послуг).

3. Інші операційні витрати

До інших операційних витрат включаються:

1. Втрати від знецінення запасів.
2. Втрати внаслідок нестачі та втрати від псування цінностей.
3. Визнані штрафи, пеня, неустойка.
4. Сума безнадійної дебіторської заборгованості та відрахування до резерву сумнівних боргів.
5. Витрати на утримання об'єктів соціальної сфери.
6. Витрати на утримання приміщень, що надаються безоплатно професійним спілкам, підприємствам громадського харчування, що обслуговують працівників будівельної організації або використовуються будівельною організацією самостійно на зазначені цілі, включаючи нарахування амортизації, витрати на проведення поточного ремонту, освітлення, опалення, водопостачання, каналізацію, електропостачання тощо, а також на паливо для приготування їжі.
7. Витрати на дослідження та розробки відповідно до ПБО 8 „Нематеріальні активи”.
8. Собівартість реалізованої іноземної валюти, яка для цілей бухгалтерського обліку є еквівалентом грошової одиниці України за курсом Національного банку України на дату продажу іноземної валюти, плюс витрати, пов'язані з продажем іноземної валюти.
9. Собівартість реалізованих виробничих запасів, яка для цілей бухгалтерського обліку складається з їх облікової вартості та витрат, пов'язаних з їх реалізацією.
10. Втрати від операційної курсової різниці (тобто внаслідок зміни курсу валюти за операціями, активами та зобов'язаннями, що пов'язані з операційною діяльністю будівельної організації).
11. Витрати, пов'язані з наданням фінансової допомоги медичним, дитячим, громадським організаціям тощо.
12. Інші витрати, що виникають у процесі операційної діяльності будівельної організації.

**Перелік витрат, пов'язаних з експлуатацією
будівельних машин і механізмів**

До витрат, пов'язаних з експлуатацією будівельних машин і механізмів, належать:

1. Основна, додаткова заробітна плата, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати робітникам (включаючи нештатних), які зайняті керуванням, обслуговуванням, проведенням ремонту, технічного огляду і технічного обслуговування власних і орендованих будівельних машин і механізмів, нараховані згідно з формами і системами оплати праці, що застосовуються в будівельній організації. Склад цих витрат наведено в підпунктах 2.1 – 2.3 пункту 2 додатка 1 до цих Методичних рекомендацій.

2. Вартість паливних і мастильних матеріалів, електроенергії та інших матеріалів і запасних частин, що використовуються під час експлуатації, ремонту (всіх видів), технічного огляду і технічного обслуговування власної та орендованої будівельної техніки (включаючи витрати на їх доставку до приоб'єктного складу та заготівельно-складські витрати).

3. Витрати на перебазування будівельною організацією будівельних машин і механізмів, а також на утримання й ремонт рейкової та безрейкової колії.

4. Сума орендної плати (лізингового платежу) у разі оперативної оренди (оперативного лізингу) будівельних машин і механізмів та сума винагороди орендодавцю (лізингодавцю) за користування будівельними машинами і механізмами.

5. Вартість послуг, наданих управліннями механізації або іншими спеціалізованими організаціями під час виконання будівельно-монтажних робіт, включаючи перебазування будівельних машин з об'єкта на об'єкт.

6. Витрати на переміщення будівельними машинами матеріалів і будівельних конструкцій у межах будівельного майданчика.

7. Інші витрати, пов'язані з експлуатацією та утриманням будівельної техніки (крім витрат на експлуатацію машин і механізмів, які використовуються на роботах, що не належать до будівельно-монтажних, а також витрат на експлуатацію машин, переданих в оренду стороннім організаціям).

8. Сума амортизаційних відрахувань (лізинговий платіж), нарахована протягом строку корисного використання об'єкта із застосуванням одного з методів нарахування амортизації, що застосовуються в бухгалтерському обліку відповідно до умов, установлених ПБО 7 „Основні засоби”, від вартості будівельних машин і механізмів, устаткування виробничих підрозділів, ремонтних майстерень, гаражів тощо, які обслуговують будівельні техніку.

9. Витрати на службові відрядження працівників, зайнятих керуванням, обслуговуванням, проведенням ремонту, технічного огляду і технічного обслуговування власних і орендованих будівельних машин і механізмів.

10. Податки, збори та інші передбачені законодавством відрахування, пов'язані з експлуатацією будівельних машин і механізмів (податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин; земельний податок (на ділянку, яку використовує дільниця механізації); збір за забруднення навколишнього природного середовища; комунальний податок; плата за проведення періодичних оглядів вантажопідйомних механізмів в органах Держгірпромнагляду; плата за технічний огляд транспортних засобів у Державтоінспекції тощо).